

Campus Obert

CUESTIONES DE
ACTUALIDAD
DESDE LA
ÓPTICA DE
EXPERTOS
UNIVERSITARIOS

COORDINACIÓN

Sebastià Serra i
Busquets

♦
Antoni Vives
Reus

♦
Rafel Puigserver
Pou (CEDOC-UIB)

► TEMA

Un intel·lectual contra els totalitarismes

Paul Nizan, un intel·lectual brillant del segle XX, va desafiar l'estalinisme en ple auge. La seva ruptura amb el Partit Comunista Francès, arran del pacte nazi-soviètic, li va costar l'ostracisme. Aquest article explora la seva valentia i la seva lluita contra la tirania.

Hitler, Stalin i Paul Nizan

♦ Antoni Marimon Riutort *

Els assassins de masses no necessiten presentació. Paul Nizan va esser un dels intel·lectuals més brillants del primer terç del segle XX. Va morir, amb 35 anys, a Dunkerque (1940). Nascut a Tours, fou company d'estudis de personalitats tan destacades com Raymond Aron, Simone de Beauvoir i Jean-Paul Sartre. Tots ells consideraven que tenia un futur magnífic abans

que fos segat per una bala alemanya. Escriptor, filòsof i periodista va esser un intel·lectual que rebutjà els seus orígens petitburgesos i es va comprometre a fons amb la causa comunista a partir de 1928. La seva trajectòria en els anys trenta és la d'un comunista prosoviètic i estalinista exemplar.

El 1937, el Partit Comunista Francès li encarregà publicar articles sobre política internacional al diari *Ce Soir*. Poc després el va sorprendre el pacte entre Hitler i Stalin, o pacte germano-soviètic (27 d'agost de 1939). Aquest acord con-

tra natura va permetre la invasió nazi de Polònia i l'inici de la Segona Guerra Mundial. Si bé Stalin tenia motius de sobres per desconfiar de les democràcies europees,

les clàusules secretes del Pacte de No-Agressió amb Berlín es concretaren amb la criminal invasió de Polònia per l'est (17 de setembre de 1939) i la posterior massacre de Katyn.

Tot això ho va seguir de prop Paul Nizan i quan es produí l'entrada de l'Exèrcit Roig a Polònia trencà amb el Partit Comunista Francès i hō va fer públic a la premsa. Fou l'únic intel·lectual comunista francès que actuà així, fet que li valgué un llarg ostracisme post mortem, fins que Jean-Paul Sartre el rehabilità el 1960. A les nostres terres, va ser Josep Fontana qui s'esforçà perquè fos reconegut. Vuitanta-cinc anys després els epígons de Hitler i Stalin continuen volent fer desaparèixer nacions del mapa. I, a sobre, no sé si hi ha ningú de la talla de Paul Nizan per a denunciar aquesta ignomínia.

* Catedràtic d'Història contemporània de la UIB

► TEMA

Quan la moda és una forma de lluita

Els Dandis del Congo, o 'Sapeurs', desafien la pobresa amb elegància extrema. Aquesta subcultura, nascuda a l'Àfrica, transforma la roba en una forma d'expressió i resistència per diferenciar-se dels altres. Una reminiscència actual de l'imperialisme europeu del segle XIX.

L'estil davant la pobresa: els Dandis del Congo

♦ Bernat Sacares Salas *

Les subcultures o tribus suburbanes, són un element present a les nostres comunitats des de fa molt de temps. Aquests grups solen tenir unes característiques molt reconeixibles per la vestimenta o els pentinats que porten. En moltes ocasions aquests moviments,

corrents de pensaments o formes d'expressió rompen completament els nostres canons. Entre aquests grups, volem destacar-ne el que va sorgir a la capital de la República del Congo, Brazzaville, i es va estendre a altres indrets com a Kinshasa, capital de la República Democràtica del Congo.

El grup, conegut com la SAPE o Société des Ambianceurs et des Personnes Élégantes (Societat d'Ambient i Persones Elegants),

són persones que es caracteritzen per vestir de formes molt elegants i exagerats motius pels quals se'ls va conèixer com a Dandis del Congo. La majoria dels integrants prioritzen la vestimenta emulant la classe alta, encara que tots formen part de la classe treballadora. Però, com va sorgir aquesta moda tan peculiar?

El sorgiment de la tribu fou durant la colonització francesa del Congo. Quan s'estava (segons els

europeus) 'civilitzant' a la gent del territori, portaven roba com a presents als caps tribals. Aquest fet va donar una connotació de prestigi als que vestien unes peces tan exòtiques. Així i tot, la moda va créixer després de la Segona Guerra Mundial, quan els militars congolesos que havien lluitat al costat de França, tornaren al seu territori. Aquests, s'emportaren nombroses peces de la roba parisenc i els vestiren davant els seus. A partir d'aquest punt, molts congolesos s'aficionaren a presumir NOSE, fins i tot, al ser de classe treballadora gasten pràcticament tots els seus diners o endeutar-se per a formar part de la SAPE. Aquesta subcultura s'ha format com una de les més peculiars a Àfrica per emular una antiga societat europea tot i posar en perill la seva situació econòmica.

* Historiador

► TEMA

Un present ple d'oportunitats

Slavoj Žižek, amb el seu estil provocador, ens convida a reflexionar sobre el present i el futur del capitalisme. Malgrat la percepció de decadència, l'autor eslovè veu oportunitats en les fissures del sistema. Tota una visió esperançadora enmig de la crisi.

¿Demasiado tarde para despertar?

♦ Sergio Ceñera Luque *

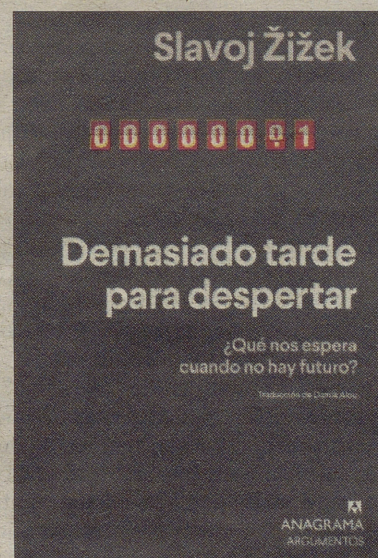

El autor eslovèno Slavoj Žižek a mediados del año pasado publicó un ensayo bajo el título *Demasiado tarde para despertar*. Durante la crisis de la COVID-19, como suele ser habitual en su figura, comentó de forma histriónica que el fin del capitalismo estaba por llegar. Un golpe a lo 'Kill Bill' lo denominó, sin embargo, cinco años después,

nada ha cambiado.

Las grandes empresas siguen actuando de la misma manera, incluso peor, si pensamos en el acceso a la vivienda. El ecologismo parece haber perdido su lucha contra negacionistas que solo piensan en el beneficio económico, de las luchas sociales mejor no empezar y si miramos el *boom* de las tecnologías y su giro ideológico parece ser que estamos ante un mundo que se cae a pique y nada podemos hacer por él.

Žižek plantea realmente lo con-

trario. En primer lugar, sigue con la misma idea: el fin del capitalismo está cerca. Es cierto, que se agarra, las grandes empresas han cambiado de mentalidad. No son liberales, sino neofeudalistas, sin embargo,

apunta que ese cambio crea fisuras, y de esas fisuras se pueden crear terremotos.

El fin del capitalismo es una lucha humana del presente. Apunta que si el pasado se reescribe y el futuro nos agobia, hay que tener una visión enfocada en el presente, puesto que este, como ya hemos dicho, está lleno de fisuras que nos deben de dar esperanzas, porque con cada hueco hay una oportunidad para enfocar hacia una nueva orientación. No nos podemos dejar ganar por la desesperanza, el ser humano es mejor que todo eso. Hemos sido mejores, y lo seremos en el futuro, pero eso solo se puede hacer si se lucha por nuestro presente. Hay que dejar la visión catastrofista de lado, y creer que podemos y somos mejores que las condiciones materiales que nos restringen.

* Graduat i Màster en Filosofia (UIB)